

Ukrajinci jsou terno. Firmy tlačí, ať zůstanou

Ředitelka jihomoravského Centra pro cizince **Alena Krejčí** tvrdí, že Ukrajinci nejsou na trhu práce konkurencí pro Čechy, ale často bývají spolehlivější.

Alžběta Kocmanová
spolupracovnice MF DNES

Dělníci, uklízečky či kosmetičky. Uprchlíci z Ukrajiny v Česku často pracují na nekvalifikovaných pracovních pozicích a nedaří se jim kariéře růst. Proto i jim v Centru pro cizince Jihomoravského kraje poskytují zdarma služby, díky nimž si zvyšují šance na lepší pracovní pozice. Rozhodně však nejde o jednoduchý proces. „Největší bariérou je logický jazyk,“ zdůrazňuje ředitelka centra Alena Krejčí.

Jaký typ lidí vás vyhledává?

Podle čerstvých statistik to jsou lidé mezi 30 až 40 lety. Tedy dospělí v produktivním věku, kteří se musí v České republice orientovat. Potřebují vědět, jaké tady mají možnosti a podmínky. Nejčastěji se na nás obracují s tím, že chtějí sehnat lepší uplatnění na trhu práce.

Převažuje u vašich klientů nějaká národnost?

Velkou většinu máme teď z Ukrajiny, asi 75 procent. Na druhém místě je Rusko, pak země, kde se hojně mluví anglicky. Často jde o Indii nebo Egypt.

Když jste zmínila Ukrajince, co podle vás znamená jejich přítomnost na českém pracovním trhu?

Myslím, že je to pro řadu zaměstnavatelů obří pomoc. Spousta lidí tady našla práci, jsou nám kulturně i jazykově hodně příbuzní. Spíše se na nás teď firmy obracují s obavami ohledně toho, co bude, až konflikt na Ukraji-

ně skončí. Chtějí vědět, jaký pobytový status Ukrajinci dostanou, protože nynější dočasná ochrana jim umožňuje volný vstup na trh práce. Člověk ji ale dostane na rok, což je pro zaměstnavatele poměrně krátkozraké. Aktuálně mají uprchlíci povolený pobyt do března 2025. A už teď cítíme tlak z firem, aby se určité skupině mohl změnit pobytový status na dlouhodobější, díky čemuž by pro ně byla spolupráce jistější. Momentálně se projednává legislativní změna lex Ukrajina XII, do které je přidán právě i nový pobytový status dlouhodobého víza.

Část Čechů ale tvrdí, že uprchlíci jsou pro ně konkurencí.

Nesouhlasím. To by vzrostla nezaměstnanost, což se nestalo, takže konkurence nejsou. Vidíme však, že pro některé zaměstnavatele jsou spolehlivější pracovní silou.

Dokážete určit dobu, během níž si vaši klienti najdou stabilní práci?

Velká většina z nich je schopna se zaměstnat hned, nebo sem už přijíždí s vyřízeným pracovním povolením. Otázka pak je, nakolik je ta jejich práce tady kvalifikovaná. Podle našeho průzkumu víme, že pracujeme většinou se středoškolsky, ale ještě z větší části s vysokoškolsky vzdělanými lidmi, kteří zastávají nižší profese.

V čem je problém?

Jde o běžný model, když někdo přijede žít do jiné země. Potřebuje tak začít z důvodu různých bariér. Ať už je to neznalost českého jazyka, nebo fakt, že si zatím v nové zemi neuplatnil a nenostřikoval vzdělání. Musí co nejrychleji

obstarat výdělek a získat finanční zajištění. Nevýhodou je, že v Česku nedokážeme pružně reagovat na jejich znalostní potenciál a dávat jim příležitost se z těch nízko kvalifikovaných profesí dostávat na ty, jež víc odpovídají jejich znalostem a zkušenostem. Mluví hlavně o těch specializovaných profesích v oblasti zdravotnictví, sociálních služeb, školství nebo třeba IT.

Ani tam to nejde?

Je fakt, že IT svět je přívětivější, protože v něm je komunikačním jazykem angličtina, což mnohým nahrává. Migranti z Ukrajiny jsou na tom však se znalostmi angličtiny obdobně jako my v Česku, takže tam doporučujeme ještě studium doplnit, aby měli možnost se v některých korporátech uchytit.

Do jakých oborů se tedy uprchlíci nejčastěji ubírají?

Hlavně pomocné práce, tedy dělnické profese a výroby, nebo oblast služeb a obchodu. Zaměstnavatelé by tam raději uplatnili muže, ale protože s konfliktem na Ukrajině sem přichází více žen, někde dokázali obsadit na lehké pozice i je. Ženy obvykle pracují v úklidových službách, ale také v oblastech spojených s péčí o tělo, jako je kosmetika, manikúra nebo kadeřnictví.

Na jaké zásadní trable při hledání práce cizinci narážejí?

Primární bariérou je právě jazyk. Velká většina zaměstnavatelů chce lidi, kteří mluví česky. Zejména na některých odborných pozicích, jež se vyskytují v oblasti školství nebo zdravotnictví, je tak jazyková barié-

ra největší problém. Tam je vyžadována čeština na vysoké úrovni včetně odborných termínů, základy komunikace nestačí. Naše centrum jim pomáhá připravit se na tyto výzvy v kurzech českého jazyka. Jen loni jsme jich nabídli 183.

Jak velkou roli hraje „vykořenění“ z vlastní domoviny?

Fakt, že tu nemají vytvořené také ty přirozené sociální sítě, je samozřejmě problém. Když Čech ztratí v Česku práci, má kontakty a známé, na něž se může obrátit, a jednoduše ví, kde hledat pracovní nabídky nebo kde si dodělat rekvalifikaci. Cizinci bez osobních vazeb se však pracovní místo hledá špatně. Někdy mu situaci ulehčují jeho krajané, kteří už tu pobývají. Díky nim se může dostat třeba k nám.

Důvěřují vám?

Nedostatek důvěry je rozhodně něco, na co u nich často narážím. Jsme instituce, která je spravována lokální autoritou, tedy krajem. A někdy se setkáváme s tím, že i když jim říkáme nějaké informace, tak častěji uvěří svým krajanům a zvolí tím pádem jinou cestu, což ne vždy bývá ta správná volba. Když je například onen známý nasměruje na nějaké zaměstnání, tak nejde často o férové nebo legální nabídky.

Když k vám člověk potřebnou důvěru najde, jak mu potom pomůžete s kariéřním posunem?

Největší pomoc je asi to, že mu vůbec dáme ty informace. Kolikrát totiž neví, kde je hledat nebo co je zač ta instituce, která dělá potřebné zkoušky, a jak se na ně nachystat.

ty doprovázíme a asistujeme jim v nemocnicích, při jednání se školami či na úřadu práce. To jsou také nejčastější instituce, kde zajišťujeme doprovod a tlumočení.

Bavili jste se o limitech cizinců. Jaké problémy brzdí vaši práci?

Občas se setkáváme s nereálnými očekáváními. Někdy si nejprve musíme sladit jejich požadavky a možnosti, které mají. Dost často narážím i na kulturní odlišnosti. Představa o pozici, kterou dělal cizinec doma, nemusí odpovídat tomu, co post vyžaduje tady. Když uvedu příklad ze zdravotnictví, tak v zahraničí sestřičky nevykonávají tak širokou škálu služeb, jako je zvykem v Česku. Musíme tak vysvětlovat, co konkrétně daná pozice obnáší na našem pracovním trhu.

Důvěřují vám?

Nedostatek důvěry je rozhodně něco, na co u nich často narážím. Jsme instituce, která je spravována lokální autoritou, tedy krajem. A někdy se setkáváme s tím, že i když jim říkáme nějaké informace, tak častěji uvěří svým krajanům a zvolí tím pádem jinou cestu, což ne vždy bývá ta správná volba. Když je například onen známý nasměruje na nějaké zaměstnání, tak nejde často o férové nebo legální nabídky.

Když k vám člověk potřebnou důvěru najde, jak mu potom pomůžete s kariéřním posunem?

Největší pomoc je asi to, že mu vůbec dáme ty informace. Kolikrát totiž neví, kde je hledat nebo co je zač ta instituce, která dělá potřebné zkoušky, a jak se na ně nachystat.

Patnáctiletá štace Alena Krejčí se narodila v roce 1978 v Brně, kde vystudovala Ekonomicko-správní fakultu Masarykovy univerzity. Už patnáct let působí v integračním centru, které se v roce 2022 osamostatnilo a vzniklo tak Centrum pro cizince, jehož je ředitelkou.
Foto: Radim Strachová, MAFRA

Here I am, Orlando. Operou bojují proti předsudkům

Recenze
Jana Soukupová
spolupracovnice MF DNES

Uvést na vlastní scéně světovou premiéru původní, nadto speciálně pro Národní divadlo Brno napsané opery - už tento počín se brát za výjimečný. Až záračný se začne jevit, když celovečerní operní dílo Here I am, Orlando, napsané devětačtyřicetiletou slovenskou skladatelkou Lubicou Čekovskou, neskončí blamáží. Což se vyjeví ještě výjimečněji, když zvímé, že libreto sepsala šestatřicetiletá Viktorie Knotková podle naprosto nereprodukovatelného románu Orlando od experimentátorské anglické spisovatelky Virginie Woolfové.

Ne že by poslední jmenovaný fakt nehodil tvůrkyním i posluchačům do cesty jistý balvan. Nepříliš rozsáhlou knížku psala sice Woolfová pro „oddech“ mezi svými ještě náročnějšími díly, ale i v Orlando jde o tradičně nesnadnou, svým intelektuálně experimentujícím podvědomím vedenou a jazykově nemiřně hravou autorku, pro niž děj románu není až tak směrodatný. A kde bez všech jejich nesnadno uchopitelných myšlenek a jazykových hříček, odkazujících na střídající se dobu románu, zůstává k opernímu ztvárnění jen těžce uchopitelný příběh anglického šlechtice, který žije už 300 let, od panování anglické královny Alžběty I. až do doby napsání románu v roce 1928.

A nadto se po určité době změně z muže v ženu, což navíc zvláště v první části opery provází spíše současný hudební styl, který se teprve v ponoru do Orlandoovy minulosti obrací k uchopitelnějším melodiím minulých staletí.

Jak si tedy autorky poradily s tímto „neproveditelným“ kusem? Předně jej celý pevně zarámovaly soudním procesem v Londýně roku 1895, který má určit, zda je Orlando muž, či žena, což je v té době důležité i proto, že jako žena by Orlando neměla právo vlastnit majetek a vlastně o sobě vůbec rozhodovat. V rámci postupných svědectví se pak divákům odkrývá třisetletý životaběh této oboupohlavní bytosti, který se ve druhé části opery vra-

Muž, či žena? Dva představitelé titulní role – Maayan Licht a Markéta Cukrová. Foto: Marek Olbrzymek, NdB

cí i do dětství a dospívání šlechtice a posléze šlechtičny, jejíž věk ustrnul někdy kolem třiceti let.

Z realisticky vedeného výslechu v soudní síni se vše propadá do malebné minulosti a ke slovu přicházejí otázky citů mezi hrdinou-hrdinkou a jejími partnery-partnerkami. Neuchopitelná předloha postavená na pevném základě tady nabývá i své snivé podoby a také díky přítupnější hudbě je tato část daleko libivější.

Celkový dojem pak pochopitelně leží na bedrech hudebníků pod nastudováním a taktovkou Roberta Kružička a všech pěvců, kteří z průměrného zážitku vytvořili nadprůměrný. A to zejména zásluhou neselehávajícího sboru, který přítom-

prakticky nesleze ze scény a pod vedením Martina Buchty, režiséra Jiřího Heřmana i choreografa Jana Kodeta tvoří nejvýraznější pěveckou i hereckou složku této opery.

Ná bezpečné výkony všech sólistů už jsme si v Janáčkově divadle zvykli, vyjímáme z nich tentokrát mezzosopranistku Markétu Cukrovou, která se s izraelským kontratenoristou Maayanem Lichtem podělila o titulní roli. I tento tah podtrhl, o co inscenátorům šlo především: pojmenovat nesmyslnost a zhoubnost všech předsudků, které nám jen kazí život.

Here I am, Orlando
Národní divadlo Brno **70%**